

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване трета степен
на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: № 1274 ХУДОЖЕСТВЕНО ОФОРМЛЕНИЕ НА
ТЕКСТИЛНИ ПЛОЩНИ ИЗДЕЛИЯ**

ПРОФИЛ: 02

**ХУДОЖЕСТВЕНО ОФОРМЛЕНИЕ НА
ПЛЕТЕНИ ПЛОЩНИ ИЗДЕЛИЯ**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността **Художествено оформление на текстилни площни изделия**, профил:02 **Художествено оформление на плетени площни изделия**.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание на ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ФОРМА НА ИЗПИТИТЕ

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Художествено оформление на текстилни площни изделия**, профил:02 **Художествено оформление на плетени площни изделия** са два :

- **Държавен изпит по теория на специалността** - писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

На база учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б – задължителната професионална подготовка на учебния план са определени изпитните теми. Те са съобразени с професионалните компетенции, които се изисква да придобият учениците в процеса на обучение по специалността.

За провеждане на **държавния изпит по теория на специалността** се подготвят **изпитни билети**.

Изпитният билет съдържа наименованието на изпитна тема и план-тезис на учебното съдържание.

Пример:

Изпитен билет № 1

Изпитна тема:Проектиране на плат от гладка, напречна, еднолицева плетка, изплетен на кръглопечатна машина за детско бельо с печатна рисунка.

План-тезис:

- описание на материала , физико – химични свойства ;
- характеристика на плетката
- техника и технология при изработването на плетивото ;
- апретурни операции ;
- декоративна композиция , орнаментика , повтор , цветоотделки особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

Изпитният билет се изтегля в деня на изпита и е един за всички ученици обучавани по специалността в училището.

За държавните изпити по теория и практика на специалността учениците ползват чертожни инструменти, моливи и гума; мрежна хартия и текстилни лупи.

За подготовка на държавния изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материалите по **т.3.2.** и по **т. 3.3.** и използваната литература.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** – изпълнение на индивидуално практическо задание, разработено от училището в съответствие с тази изпитна програма с продължителност до 3 дни.

С държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите умения, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

3.СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

- професионалните компетенции, които следва да се придобият в процес на обучение по специалността;
- учебните предмети от раздел Б на учебния план и учебното съдържание, въз основа на което се формират професионалните компетенции;
- списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание /предоставят се на учениците за подготовка за изпита/.

3.1. Професионални компетенции, придобити в резултат на обучението по специалността.

Професионални компетенции	Тежест на компетенциите в %
➤ Познава основните материали за изработването на плетива. Прави описание на физико-химичните им свойства .	15
➤ Описва особеностите и параметрите на плетката.	20
➤ Проследява особеностите на техниката и технологичния процес при изработването на плетивото.	5
➤ Изброява апертурните операции след изплитане; преди и след печатане, машините и технологиите, свързани с тях .	15
➤ Описва характерните черти на декоративната рисунка за десен. Познава принципите на стилизация и орнаментика. Характеризира видовете декоративна композиция и видовете повтор. Познава различните начини за възпроизвеждане на рисунката върху плетивото. Прави цветосъчетания . Отчита особености при проектирането във връзка с темата .	30
➤ Познава основите на икономиката и мениджмънта.	5
➤ Познава методи за изпитвания на текстилните материали.	5
➤ Познава правилата за безопасно протичане на производствения процес.	5

3.1. Учебни предмети и план–тезис на учебно съдържание.

№ по ред	Учебни предмети, учебно съдържание	План – тезис на учебното съдържание
1.	Материалознание Текстилни суровини използвани в плетачеството.	<ul style="list-style-type: none"> - класификация на текстилните суровини; - свойства на текстилните суровини; - приложение на текстилните суровини в конкретно плетачно производство.
2.	Стилознание Исторически стилове във изобразителното изкуство. Стилизацията, декоративните мотиви, цветосъчетание и декоративна композиция в стилознанието.	<ul style="list-style-type: none"> - основни исторически стилове; - характерни особености на стилизацията, композицията и цветосъчетанията.
3.	Изобразително изкуство Изобразителни техники Теория на цвета.	<ul style="list-style-type: none"> - видове изобразителни техники-графични, живописни, приложни; - класификация на цветовете; - приложение на цветове гами и хармонии.
4.	Композиция на текстилната рисунка Декоративна форма , мотив , орнамент . Композиция за десен . Повтор . Връзка с текстилния материал . Връзка с начина на възпроизвеждане.	<ul style="list-style-type: none"> - декоративна композиция за плетива с различно предназначение; - декоративна композиция за плетива от различни текстилни суровини; - декоративна композиция според начина на възпроизвеждане на десена.
5.	Технология и машини в плетачното производство . Плетачни машини и плетачни механизми. Технологичен процес в плетивото .	<ul style="list-style-type: none"> - конструктивни и технологични особености на плетачна машина; - мостриращи възможности на машината; - зависимост между технологичните и мостриращи възможности на плетачната машина в съответствие с художественото оформление на плетивото.
6.	Строеж на плетива . Основни понятия. Напречни плетки. Надлъжни плетки.	<ul style="list-style-type: none"> - класификация на видовете плетки; - изобразяване на плетките; - строеж и свойства на плетивата, изплетени в съответната плетка. - анализ на плетива.

7.	Проектиране на плетива. Плетива за облекло и интериор. Параметри на плетка и плетиво.	- последователност на проектирането в зависимост от предназначението на плетивото; - изчисляване на параметрите на плетка и плетиво.
8.	Технология в апретурата, багрено и печатането. Обработка на текстилни материали . Багрилен и багрила процес . Печатане. Апретура. Машини.	- подготовка на текстилните суровини за багрене; - видове багрила и багрилен процес за различни текстилни материали. - същност и основни принципи на текстилното печатане . - рапорт и видове рапорти и печатни пасти.
.	Изпитване на текстилни материали . Методи за изпитване на текстилните суровини. Апарати за изпитване. Обработка на получените резултати.	- основи на стандартизацията; - математико-статистическа обработка на резултатите от изпитването; - общи методи в текстилните изпитвания; изпитвания на текстилни влакнести материали, полуфабрикати, плоски текстилни (плетени тъкани) изделия
10.	Икономика и мениджмънт Обща теория на пазарното стопанство. Икономика на предприятието. Мениджмънт.	- същност на икономическите категории; - организация на производствената дейност за заплащане на труда; - управление на бизнеса.
11.	Здравословни и безопасни условия на труд Права, задължения и отговорности на работещите. Общи изисквания за ЗБУТ за работното място.	- права и задължения на работниците; - изисквания за здравословни и безопасни условия на труд; - токсични и леснозапалими материали.

3.3. Списък на изпитните теми, план-тезис на учебното съдържание и критерии за оценяване.

ИЗПИТНА ТЕМА № 1. Проектиране на памучен плат от гладка, напречна еднолицева плетка, изплетен на кръглоплетачна машина за детско бельо с печатна рисунка .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- организация на производствения процес;

- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 2. Проектиране на памучен плат от плюшена,напречна,еднолицева плетка,изработена на кръглоплетачна машина за детско облекло с печатна рисунка.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- организация на производствения процес;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 3. Проектиране на памучен плат от напречна покрита пълнежна еднолицева плетка и изработена на кръглоплетачна машина за спортно облекло (суйчари , тениски) с печатна рисунка .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция , орнаментика , повтор , цветоотделки особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- организация на производствения процес;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 4. Проектиране на памучна плат от напречна двулицева интерлокова плетка изработена на кръглоплетачна машина за горно облекло (мъжко , дамско , детско)

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото ;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- организация на производствения процес;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 5. Проектиране на памучен плат от надлъжна еднолицева плетка изработена на плоскоплетачна машина “КЕТЕН” за дамско облекло с печатна рисунка .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при

проектирането;

- методи за изпитване на текстилни суровини;
- организация на производствения процес;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 6. Проектиране на плетиво от вълна изплетено на плоско плетачни машини със жакардови карти във два (три) цветна ластична плетка (за блузи , пуловери).

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, особености при проектирането
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 7. Проектиране на плат от химичен произход в надлъжни еднолицеви плетки , изплетени на плоскоплетачна машина ”РАШЕЛ” за интериор (завеса) .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 8. Проектиране на плат от химичен произход в надлъжни еднолицеви плетки , изплетени на плоскоплетачна машина ”РАШЕЛ” за интериор (покривка за маса) .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, особености при проектирането
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 9. Проектиране на плат от химичен произход в надлъжни еднолицеви вътъчни плетки , (едноцветни , цветни) за(дамско горно облекло) .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, особености при проектирането

- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 10. Проектиране на плат във двулицево плетиво (смес – полиестер – лен) изплетен на двуредови машини “РАШЕЛ“ за интериор (мебелен плат) .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, особености при проектирането
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 11. Проектиране на памучен плат в дуупакова плетка за бебешко облекло .

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 12. Уникатно проектиране на ръчна щампа върху тениска от еднолицева плетка, изплетена на кръглоплетачна машина.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика и изобразяване на плетката, свойства на плетивото;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини
- организация на производствения процес;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 13 : Проектиране на уникатно ръчно плетиво – пуловер от вълна (мъжки, дамски) изплетен на две куки.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика на използваните плетки;
- технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация, орнаментика, цветосъчетания, повтор, особености при проектирането
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;

-здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 14. Проектиране на уникално ръчно плетиво за аксесоари (шапка, шал, ръкавици) от вълна.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика на използваните плетки;
- технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация,орнаментика, цветосъчетания, повтор, особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 15. Проектиране на уникално ръчно плетиво от смесени преди за интериор (пано) изплетено на една кука

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика на използваните плетки;
- технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация, орнаментика, цветосъчетания, повтор, особености при проектирането;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- методи на мениджмънт;
- здравословни и безопасни условия на труд.

№	Критерии за оценяване на изпитните теми	Максимален брой точки 100
Изпитна тема № 1, 2, 3, 4, 5, 12		
1.	Описва основният материал и физико–химичните му свойства.	20
2.	Прави характеристика на плетката, изобразява я и описва свойствата на плетивото.	20
3.	Проследява техниката и технологията за получаване на плетивото.	10
4.	Изброява апретурните операции за подготовка на плата за печатане, технология и машини за печатане.	15
5.	Характеризира вида декоративна композиция, анализира стилизацията, орнаментиката, определя видовете повтор, цветосъчетанията, броя на цветоотделките. Изброява особеностите при проектиране.	20
6.	Познава методи за изпитване на текстилни суровини.	5
7.	Познава организацията на производствения процес.	5
8.	Познава здравословните и безопасни условия на труд.	5

№	Критерии за оценяване на изпитните теми	Максимален брой точки 100
Изпитна тема № 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15		
1.	Описва основният материал и физико–химичните му свойства.	20

2.	Прави характеристика на плетката, изобразява я и описва свойствата на плетивото.	20
3.	Проследява техниката и технологията за получаване на плетивото.	20
4.	Изброява апретурните операции за подготовка на плата за печатане, технология и машини за печатане .	5
5.	Характеризира вида на декоративна композиция , анализира стилизацията, орнаментиката, определя видовете повтор, цветосъчетанията , броя на цветоотделките .Изброява особеностите при проектиране.	20
6.	Познава методи за изпитване на текстилни суровини.	5
7.	Познава методите на мениджмънта.	5
8.	Познава здравословните и безопасни условия на труд .	5

3.4. Система за оценяване.

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите , записани след всяка изпитна тема.

Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерий точките са определени, съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки – 100;
- при непълно покриване на съответния критерий се отнемат до 20% максималния брой точки за съответния критерий;
- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий;
- при непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{\text{б} \times \text{получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА.

Изпитната програма за държавния изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.
- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.
- Система за оценяване.

4.1. Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността

Държавният изпит по практика на специалността се провежда в училището.

Учениците се явяват в деня на изпита с определеното от училището работно облекло.

Продължителността на изпита е до 3 дни по 6 астрономически часа, съгласно заповед на директора.

Държавният изпит по практика на специалността се организира в две части:

- **Първа част:** изпълнение на три практически задачи, чрез които се постига проверка на практическите компетенции по специалността;
- **Втора част:** презентация пред изпитната комисия. Продължителност на презентацията до 15 минути за всеки ученик.

4.2. Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик съдържа:

- Наименование на задачите:

Първа задача - Анализ на мострен образец от плетиво и определяне на параметрите на плетката.

Втора задача - Проектиране на плетка в зависимост от технико-технологичните данни за конкретна машина.

Трета задача - Проектиране и възпроизвеждане на печатна рисунка върху плетен плат.

- Съдържание на извършваната работа.
- Изисквания на които трябва да отговаря изработеното изделие.
- Изисквания по ЗБУТ.
- Опазване на околната среда.
- Време за изпълнение.
- Изисквания към презентацията.

Презентацията се извършва в следната последователност:

- Представяне решенията на задачите.
- Описание на дизайна на проектираните тъкани.
- Самоанализ на извършената работа - допуснати грешки от технологичен характер и начини за отстраняването им.
- Отговор на въпроси задавани от изпитната комисия отнасящи се до изпълнението на задачите

Съдържанието на практическото задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение и карта за оценяване.

4.3. Критерии за оценяване

№	Критерии за оценяване на практическите задачи	Максимален брой точки 100
	първа задача	30
1.	Определя вида на плетката.	5
2.	Определя фиността на машината.	3
3.	Определя гъстината на стълбчетата и гъстината на редовете.	3
4.	Определя повтора.	5
5.	Определя фактическата специфична площна маса.	3
6.	Определя линейната плътност и диаметъра на нишката.	3
7.	Изчислява площната маса.	3
8.	Изобразява плетката.	5
	втора задача	30
1.	Изчислява размерите на повтора на фигурата.	6
2.	Прави фигурен патрон.	6
3.	Определя структурата на плетивото.	6
4.	Съставя програма за изплитане.	12
	трета задача	35
1.	Самостоятелност при изпълнение на задачата: - работи напълно самостоятелно;	5

	- работи с оказване на помощ; - не работи самостоятелно.	2 0
2.	Точност и прецизност при изпълнение на задачите: - работи точно и прецизно; - работи с малки отклонения; - работи с големи отклонения.	15 5 0
3.	Време за изпълнение: - изпълнява задачата в рамките на определеното време; - не изпълнява задачата в рамките на определеното време.	5 0
4.	Спазва изискванията на здравословни и безопасни условия на труд: - спазва изискванията на здравословни и безопасни условия на труд; - не спазва изискванията на здравословни и безопасни условия на труд.	5 0
5.	Презентиране.	5

4.4. Система за оценяване

Оценяването се извършва по точкова система. На всяка част от държавния изпит по практика се поставят точки, съобразно посочените критерии.

За преминаване от точкова система в цифрова оценка се използва формулата от т. 3.4. на тази изпитна програма.

5. ЛИТЕРАТУРА.

1. Венкова, М. Текстилно материалознание. Техника. 1988.
2. Миленкова. А. Здравословни и безопасни условия на труд. Нови знания. 2001.
3. Младенова. М. И колектив. Процеси и машини в плетачното производство, втора част. Техника . 1992..
4. Младенова. М. Строеж и анализ на плетивото, Техника. 1992.
5. Павлов. И. Процеси и машини в плетачното производство, първа част. Техника .1994.

6.АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Славка Койчева - МОН
2. худ. Мариана Ненова -Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София
3. инж. Мария Младенова - Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София
4. инж.Райка Димитрова - Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София
5. инж.Орхидея Московка - Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София